

INFORMACJA DOTYCZĄCA REALIZACJI OBOWIĄZKÓW ASYSTENTA ROMSKIEGO

„Stanowisko asystenta edukacji romskiej zostało wprowadzone do polskiego systemu szkolnego w ramach Pilotażowego programu rządowego na rzecz społeczności romskiej w województwie małopolskim na lata 2001 – 2003. Z uwagi na efekty, jakie przyniosła praca asystentów edukacji romskiej, w rozdziale VII. 1 Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce, ustanowionego uchwałą Rady Ministrów Nr 209/2003 z dnia 19 sierpnia 2003 r., przewidziano, że ich działalność będzie kontynuowana”. „Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. Nr 265 poz. 2644, z późn. zm.) zawód asystenta edukacji romskiej został zaklasyfikowany w grupie - pracownicy opieki osobistej i pokrewni (poz. 513.513104)”.
(za portalem romowie.edu.pl)

Asystenci romscy pojawili się w szkołach, aby pomóc uczącym się tam dzieciom romskim w realizacji obowiązków szkolnych. Jednym z głównych problemów była mała frekwencja uczniów i uczennic z rodzin romskich, dlatego też ważnym zadaniem asystenta lub asystentki jest budowa i podtrzymywanie dobrego kontaktu między rodzicami uczniów a szkołą, informowanie rodziców o przebiegu nauki, a także kontrola frekwencji uczniów i postępów w nauce zadań. Asystenci/teki romscy to z założenia osoby mające autorytet w lokalnym środowisku romskim, obdarzone zaufaniem i szacunkiem.

Zatrudnianie asystentów/ek edukacji romskiej od 2006 r. finansowane jest ze zwiększonej subwencji oświatowej dla szkół organizujących dodatkowe zadania edukacyjne dla uczniów romskich. Podstawę prawną ich zatrudnienia w szkołach, w których uczą się dzieci pochodzenia romskiego jest § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r., stanowiący, że „w szkole można zatrudnić w charakterze pomocy nauczyciela asystenta edukacji romskiej. Asystent edukacji romskiej udziela uczniom romskim pomocy w kontaktach ze środowiskiem szkolnym oraz współdziała z ich rodzicami i ze szkołą”.

W praktyce asystentki i asystenci romscy to osoby wyłonione przez lokalne środowiska romskie, znające dobrze uczniów, ich szkolne i domowe problemy, niebojące się wyzwania i ewentualnej presji ze strony samych Romów, a także rozumiejące potrzebę edukacji. Ze względu na niski poziom wykształcenia wśród Romów w Polsce uznano, że mogą to być osoby z wykształceniem podstawowym, choć oczywiście szukano Romów z nieco wyższym poziomem wykształcenia. Uznano, że podstawowym obowiązkiem asystenta będzie pilnowanie frekwencji dzieci romskich w

szkole i oddziaływanie na rodziców romskich w celu systematycznego posyłania dzieci do szkoły przez cały rok szkolny, a nie tylko w sezonie zimowym, co często miało miejsce. Kolejnym obowiązkiem będzie obserwowanie edukacji dzieci i wyławianie ewentualnych tematów wymagających powtórzenia, ponownego wytłumaczenia podczas zajęć wyrównawczych. W zakres pracy asystenta wchodzi także praca z dzieckiem w świetlicy szkolnej – towarzyszenie mu przy odrabianiu lekcji i sygnalizowanie problemów nauczycielom poszczególnych przedmiotów. Dzięki pracy asystenta możliwe stało się także monitorowanie stanu wyposażenia uczniów romskich w komplet podręczników i przyborów szkolnych. Nie można też nie zwrócić uwagi na fakt, że obecność asystenta romskiego powinna także powściągać obecne w szkołach przejawy tzw. miękkiej dyskryminacji wobec uczniów narodowości romskiej, zdarzające się ze strony zarówno nauczycieli i innych pracowników szkoły jak i polskich rówieśników.

Uwzględniając prośbę środowiska Romów zamieszkałych w Świdwinie, zatrudniono asystenta edukacji romskiej. Było to uzasadnione trudnościami w egzekwowaniu obowiązku szkolnego, niską frekwencją na zajęciach uczniów romskich, a także trudnościami asymilacyjnymi z z rówieśnikami narodowości polskiej. Obecnie asystentem edukacji romskiej jest pani Anna Solus. Jest ona na przestrzeni 14 lat, piątą osobą zatrudnioną na umowę o pracę w Publicznej Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Świdwinie, jednak jej obowiązki dotyczą wszystkich uczniów romskich uczęszczających do świdwińskich szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miejska Świdwin. W roku szkolnym 2018/2019 do ww. placówek uczęszcza 10 uczniów pochodzenia romskiego w tym do:

- Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 - 3 uczniów w tym 2 realizujących obowiązek szkolny w formie nauczania indywidualnego,
- Publicznej Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 – 4 uczniów,
- Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4 - 3 uczniów.

Podstawowymi wymaganiami formalnymi dotyczącymi zatrudnienia asystenta romskiego jest ukończony kurs Asystenta Edukacji Romskiej.

Wynagrodzenie asystenta edukacji romskiej zaplanowane w budżecie szkoły na 2019 r. stanowi kwotę 37.140,24 zł i w większości pokrywane jest z subwencji oświatowej – waga P-24: uczniowie mniejszości narodowych i grup etnicznych (28.855,19 zł na 2019 rok).

Asystent pracuje wg harmonogramu uzgodnionego z dyrektorami szkół uwzględniającego potrzeby uczniów w poszczególnych placówkach.

W Publicznej szkole Podstawowej nr 1 pracuje 2 dni w tygodniu w poniedziałki w godzinach od

13:40 – do 14:25 oraz we wtorki w godzinach od 10:50 – do 11:35. Zakres obowiązków dotyczy:

- pomocy wychowawców klas w monitorowaniu realizacji obowiązku szkolnego, pomocy w odrabianiu prac domowych,
- nadrabianiu zaległości wynikających za słabej frekwencji,
- pomocy w kontaktach z rodzicami uczniów.

W opinii dyrektora placówki „pomoc dzieciom pochodzenia romskiego w szkole proponowana jest niesystematycznie z powodu licznych absencji chorobowych asystenta”.

W Publicznej Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 asystent pracuje 5 dni w tygodniu (37,5 godz.) w:

- poniedziałki: 7:00 -13:40,
- wtorki:7:00- 10:50,
- środy: 7:00 – 15:00,
- czwartki: 7:00 -15:00,
- piątki: 7:00 – 15:00.

Do obowiązków asystenta w szkole należy:

- wszechstronna pomoc uczniom romskim w kontaktach ze środowiskiem szkolnym, w szczególności

- budowa wśród uczniów romskich pozytywnego obrazu szkoły i korzyści płynących z wykształcenia,
- wsparcie emocjonalne uczniów romskich,
- rozpoznanie preferencji, talentów uczniów – troska o ich właściwy rozwój,
- rozpoznanie potrzeb i ewentualnych problemów poszczególnych uczniów,
- przedstawienie uczniom praw, obowiązków oraz oczekiwań związanych z edukacją,
- pomoc i mediacja w sytuacjach trudnych i konfliktowych,
- dbałość o stan wyposażenia uczniów w pomoce szkolne,
- kontrola frekwencji i postępów w nauce,
- afirmacja przynależności narodowej, tradycji i kultury Romów,

- przekazywanie uczniom (nie-Romom) oraz nauczycielom wiedzy nt. Historii, kultury Romów i jej specyfiki,

- współdziałanie z rodzicami uczniów romskich, a w szczególności:

- stały kontakt z rodzicami w celu informowania ich o przebiegu nauki oraz budowa przekonania o celowości i pożytku z edukacji,
- pośredniczenie między szkołą a rodzicami w sytuacjach wymagających współpracy, np. konfliktowych,
- informacje o wywiadówkach i nakłonienie rodziców do stałego w nich uczestnictwa,
- informacja o przedsięwzięciach wymagających pomocy rodziców uczniów oraz nakłonienie do tej pomocy,
- rozpoznanie sytuacji rodzinnej i materialnej jako ewentualnych przeszkód w nauce dzieci.

W opinii dyrektora szkoły „asystent romski wywiązuje się z powyższych obowiązków należycie. Dzieci romskie uczęszczają do szkoły w miarę systematycznie, są zadbane i wyposażone w potrzebne przybory. Zauważa się wzrost świadomości rodziców dzieci romskich dotyczący konieczności edukacji. Ewentualne sytuacje trudne są rozwiązywane przy współudziale asystenta. Wszystkie dzieci romskie uzyskują promocję do klasy wyższej”.

W Publicznej Szkole Podstawowej nr 4 w harmonogramie pracy asystenta nie znalazły się stałe godziny dyżurów, co wg. informacji asystenta „uzgodnione zostało w porozumieniu z rodzicami uczniów oraz wójtem społeczności romskiej”. Brak jest natomiast informacji dotyczącej uzgodnienia z dyrektorem placówki zatrudniającej asystenta oraz dyrektorem Publicznej Szkoły Podstawowej nr 4.

Z informacji dyrektora PSP4 wynika, iż asystentka spotykała się z uczennicami w ich środowisku domowym po godz.15:00. Do szkoły przychodziła na prośby wychowawców lub dyrektora szkoły.

Zdaniem dyrektora szkoły „współpraca szkoły z asystentem nie układa się dobrze, ponieważ asystentka wiele rzeczy obiecuje, ale się z nich nie wywiązuje. Twierdzi, że nie ma wpływu na uczniów i ich rodziców”.

Liczba asystentów edukacji zmieniała się wraz ze zmniejszającą się liczbą uczniów pochodzenia romskiego. W latach 2005-2008 były to dwa etaty (ok. 24 uczniów).

Od 2008 r. funkcjonuje 1 etat. Obecnie zatrudniona asystentka romska sprawuje swoje obowiązki od 3.02.2014 r.

W bieżącym roku szkolnym asystentka romska była nieobecna w pracy 33 dni.

Pod koniec 2018 roku sejmowa komisja mniejszości narodowych i etnicznych zwróciła się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, donosząc, że liczba asystentów edukacji romskiej jest niewystarczająca, postulując zwiększenie ich liczby. Postulowano też przygotowanie centralnych szkoleń dla asystentów.

Z danych MEN wynika, że asystent romski jest, w co szóstej szkole podstawowej, do której uczęszczają dzieci romskie.

MSWiA zaznacza, że asystenci edukacji romskiej powinni mieć możliwość dalszego kształcenia specjalistycznego, korzystania z literatury cyganologicznej oraz pomocy specjalistów zajmujących się edukacją międzykulturową, a także wolontariuszy (np. słuchaczy studiów pedagogicznych. Zdaniem ministerstwa asystenci powinni mieć wiedzę na temat czynności zachęcających do uczenia się.

Przypomniano m.in. że Stowarzyszenie Romów w Polsce przeprowadziło ostatnie szkolenie dla asystentów edukacji romskiej o zasięgu ogólnopolskim w 2015 roku. W ocenie MSWiA organizacja podobnych szkoleń niesie za sobą ryzyko niskiej frekwencji uczestników. Powodem tego są uciążliwości związane z podróżą do miejsca odbywania szkolenia, z czym wiąże się niska motywacja Romów do uczestnictwa w takich wydarzeniach. Dla wielu przedstawicieli tej mniejszości wyjazd m.in. ze względów kulturowych stanowi utrudnienie.

Dlatego wydaje się, że bardziej skutecznym i praktycznym rozwiązaniem są warsztaty o zasięgu regionalnym. Ponadto celowa byłaby organizacja kursów podstawowych, ponieważ poziom wykształcenia Romów jest relatywnie niski. MSWiA aktualnie prowadzi robocze konsultacje z MEN na temat dostępnych i skutecznych form wsparcia asystentów edukacji romskiej, których celem jest opracowanie koncepcji ogólnopolskiego szkolenia dla tej grupy zawodowej.

KIEROWNIK WYDZIAŁU
mgr Bogdan Wachowiak

